

Praktijkhandleiding Natuurbeheerplannen 2025

16 april 2025
Versie 2.1

Colofon

Document informatie	
<i>Titel</i>	Praktijkhandleiding Natuurbeheerplannen 2025
<i>Auteur</i>	BIJ12 met taakgroep natuur
<i>Versie</i>	2.1
<i>Status</i>	Definitief
<i>Datum</i>	16 april 2025

Versiebeheer/wijzigingshistorie				
<i>Versie</i>	<i>Status</i>	<i>Datum</i>	<i>Beschrijving</i>	<i>Auteur</i>
1.0	Definitief	6 aug 2018	Definitief na laatste reviews	Peter van Hooff, Gerard Terpstra, Hinko Talsma, Rudger Kelder
1.9	Concept	20 november 2024	Eerste versie update 2025	Joris Alblas, Lizelotte Leeftang, Lianne Stegink, Gerard Terpstra.
2.0	Concept	24 februari 2025	Bijgewerkte concept versie update 2025	Joris Alblas, Lizelotte Leeftang, Lianne Stegink
2.1	Definitief	16 april 2025	Bijgewerkt na commentaar Taakgroep Natuur	Joris Alblas, Lizelotte Leeftang, Lianne Stegink, Joran Thielemans

Inhoudsopgave

COLOFON 2

1. INLEIDING 4

1.1	Aanleiding	4
1.2	Doel	4
1.3	Doelgroep	5
1.4	Scope	5
1.5	Planning / fasering	5

2. RICHTLIJNEN NATUURBEHEERPLANNEN 6

2.1	Technische Validaties SNL2.0	6
2.2	Foutmeldingen in CSV	7
2.3	Overlap controle	7
2.4	Algemene GIS eisen	7
2.5	Soepel door de validaties van SNL2.0	7

3. TEKENINSTRUCTIES 9

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Het Natuurbeheerplan is de basis voor de subsidieverlening SNL (agrarisch- en natuurbeheer en kwaliteitsimpulsen) en kan jaarlijks worden geactualiseerd rond 15 april (Ontwerp) en 1 oktober (definitief). Het plan beschrijft de beleidsdoelen en de subsidiemogelijkheden voor de ontwikkeling en het beheer van natuurgebieden, agrarische natuur en landschapselementen in de provincie. De provincie stelt de kaders voor de uitvoering van het natuur- en landschapsbeheer door deze in het Natuurbeheerplan vast te stellen. Het Natuurbeheerplan geeft aan waar welke natuur aanwezig is en welke beheerdoelen hiervoor gelden. De provincie financiert een aanzienlijk deel van de kosten voor de ontwikkeling en het beheer van natuur door middel van subsidies. Het Natuurbeheerplan vormt de basis voor de aanvraag van de subsidies op basis van de SVNL en de SKNL.

Het natuurbeheerplan bestaat uit een document met tekst, waarin beschreven is wat de provincie van plan is rondom (agrarisch) natuurbeheer. Daarnaast wordt er een GIS-bestand gemaakt waarop de percelen die het betreft in een kaart te zien zijn.

De begrenzing van percelen die wel en niet in aanmerking komen voor subsidie is aangeduid op kaarten: de beheertypenkaart voor natuur (twee lagen: beheer en ambitie) en zoekgebiedenkaarten voor agrarische natuur (drie lagen: Agrarisch, Water, en klimaat). Deze kaarten worden elk jaar bijgesteld door de provincies, vaak op basis van gegevens van (agrarische) natuurbeheerders. Deze informatie wordt geleverd aan BIJ12 conform het informatiemodel Natuur (IMNa). Het Informatie Model Natuur is het gemeenschappelijke, uniform gedefinieerde begrippenkader van de Digitale Keten Natuur en het natuurbeheerplan is hierin beschreven.

De afspraken rondom de gegevensleveringen van de provincies aan BIJ12 zijn beschreven in een GegevensLeveringsProtocol (GLP). Dit protocol beschrijft waar de aanlevering technisch gezien aan moet voldoen. Denk dan aan het bestandsformaat, maar ook welke velden er met welke specificaties moeten worden aangeleverd. Het protocol bevat echter geen praktische handreikingen waarin beschreven wordt hoe een aantal veel voorkomende dilemma's technisch in een GIS-systeem kunnen worden opgelost. Deze praktijkhandleiding is bedoeld om daar een invulling aan te geven.

1.2 Doel

Deze praktijkhandleiding behandelt hulpmiddelen, tekeninstructies, praktijkvoorbeelden en veel gestelde vragen voor het aanmaken van Gis-bestanden voor de natuurbeheerplannen.

1.3 Doelgroep

Dit document is bedoeld voor provinciale GIS-medewerkers die zich bezighouden met het samenstellen van natuurbeheerplannen en voor GIS-medewerkers van aanvragende partijen zoals Terrein beherende organisaties (TBO's). De aanvragende partijen hebben vaak een belangrijke rol in het aanvragen van wijzigingen, omdat zij het meeste inzicht hebben in de (agrarische) natuurgebieden die in het natuurbeheerplan staan. Voor de provincie is het erg handig als de wijzigingen alvast voldoen aan de algemene regels voor intekenen die de provincies hanteren. Dat scheelt veel werk.

1.4 Scope

- Dit document beschrijft een niet-uitputtende reeks praktische handreikingen voor het uniform construeren van natuurbeheerplan kaarten. De beschrijvingen beperken zich tot die handelingen waar veel voorkomende fouten kunnen optreden of waar nauwkeurige opvolging van handelingen vereist is. Het is een groeidocument, voortschrijdende inzicht zal aanleiding zijn tot uitbreiding van dit document.
- Dit document beschrijft niet de vereiste gegevensstructuur en andere beperkingen voor het leveren van de natuurbeheerplannen aan de gemeenschappelijke landelijke voorziening (de SNL-applicatie). Het beschrijft niet welke informatie (vorm en inhoud) geleverd wordt en op welke manier. Deze informatie is terug te vinden in het [GLP Natuurbeheerplan](#)¹. Kijk onder 'Natuurbeheerplan documenten'.

1.5 Planning / fasering

De Natuurbeheerplannen zijn altijd een werk in uitvoering en aan verandering onderhevig. Er is daarom doorlopend overgangsrecht van toepassing, in die zin dat er tijd nodig is om wijzigingen door te voeren. Het kan dus zijn dat er uitgangspunten beschreven zijn in dit document, maar dat het NBP van de provincie hieraan nog niet volledig voldoet. Dat kan bijvoorbeeld komen doordat een verandering van inzicht zoveel werk oplevert, dat dit niet binnen korte tijd kan worden aangepast.

¹ <https://www.bij12.nl/onderwerp/natuursubsidies/snl/snl-applicatie/>

2. Richtlijnen natuurbeheerplannen

2.1 Technische Validaties SNL2.0

De validaties die worden uitgevoerd op de Natuurbeheerplannen, zijn ingericht in SNL2.0. Deze applicatie is in beheer van BIJ12. In SNL2.0 is een functie beschikbaar die validatie heet, deze is apart gebouwd naast een indienfunctie. Om te controleren of een Natuurbeheerplan voldoet aan de actuele eisen die het GLP stelt, kan ten alle tijden de validatiefunctie worden gebruikt (zie voor details onder 2.5).

De volgende eigenschappen en bestanden worden getoetst: Voor alle bestanden (feature classes):

- IMNa ID's
 1. Heeft elke polygoon een ID?
 2. Komt elke ID maar één keer voor?
- Overschrijving van de provinciegrens: Overschrijding van de provinciegrens is niet toegestaan en wordt als fout beoordeeld. De overschrijdings-tolerantie is: >1 m2.
- Multipolygonen: De bestanden mogen geen multipolygonen bevatten. Dat wil zeggen: een polygon mag niet bestaan uit meerdere losse vlakken.
- Geometrie

Voor de bestanden ZoekGebiedWater en AgrarischZoekGebied:

Leefgebied/Deelgebied controle

1. AgrarischZoekGebied: De polygonen mogen alleen overlappen als ze **niet** dezelfde waarde hebben in de kolom 'agrarischNatuurtype' in combinatie met 'deelgebiedNaam'.
 2. ZoekGebiedWater: Zie boven, echter in plaats van agrarischNatuurType wordt de kolom waterNatuurType gecontroleerd.
- Toegestane beheerfuncties: Er wordt gecontroleerd of de waardes die in de kolommen staan overeenkomen met de vooraf gespecificeerde toegestane waardes
 - Toegestane beheertypes/functies/clustersbeheeractiviteiten: Deze kolommen mogen niet leeg zijn

2.2 Foutmeldingen in CSV

- Provinciegrens controle
- Feature Class - IMNa_ID - "Overschrijding oppervlaktelimiet buiten de provincie"
- Multipolygon controle
 1. Feature Class - IMNa_ID - "Is een multipolygon"
- Geometrie controle
 1. Feature Class - IMNa_ID - *ESRI gegenereerde geometry foutmelding*
- Leefgebied – deelgebied combinatie controle
 1. Feature Class - IMNa_ID - "Overlap van polygonen met dezelfde Natuurtype-Deelgebied combinatie"
 2. Feature Class - IMNa_ID - "Overlap van polygonen met dezelfde Watertype-Deelgebied combinatie"
- Toegestane beheerfunctie controle
 1. Feature Class - IMNa_ID - "xxx is een ongeldige beheerfunctie aanduiding"
- Toegestane beheertypes/functies/clustersbeheeractiviteiten controle
 1. Feature Class - IMNa_ID - "toegestaneBeheerFuncties is leeg"
 2. Feature Class - IMNa_ID - "toegestaneClustersBeheerActiviteiten is leeg"
 3. Feature Class - IMNa_ID - "toegestaneBeheerTypes is leeg"

2.3 Overlap controle

Beheergebied + BeheergebiedAmbitie

- N-type onderling mag niet overlappen
- L-type onderling mag niet overlappen
- A-type mag niet met L-type overlappen
- A-type mag niet met N-type overlappen
- N-type mag niet met L-type overlappen

BeheergebiedAmbitie

- Landschapszoekgebied mag niet overlappen met N-type van Beheergebied.
- AgrarischZoekgebied mag niet overlappen met N-type van Beheergebied

2.4 Algemene GIS eisen

- Gaten en vlakken kleiner dan 1 m2 zijn niet toegestaan.
- Er mogen geen geometrische fouten voorkomen (b.v. self-intersections). Dit wordt gecontroleerd door de validatie van SNL2.0, maar deze controles zijn ook standaard beschikbaar in de pakketten van de provincies en zijn dus ook daar te controleren.
- Er mogen geen multi-polygonen voorkomen.

2.5 Soepel door de validaties van SNL2.0

Om soepel door de validatie en indiening in SNL2.0 te komen zijn er een aantal uitgangspunten waarmee je rekening kunt houden:

- De applicatie kan vastlopen bij het verwerken van bestanden die niet voldoen aan de validatieregels. Zorg voor een snelle verwerking door het bestand hierop aan te passen. Bij heel veel fouten kan het zijn dat de applicatie lang nodig heeft

om alle fouten te vinden, en is hij dus lang aan het rekenen.

- De validatiefunctie staat elk jaar zo lang mogelijk open. Dat wil zeggen dat bij grote wijzigingen van het natuurbeheerplan door de provincie het verstandig kan zijn om dit snel te valideren. Zo kun je zien of er fouten zijn ontstaan tijdens het wijzigen.
- Een extra tip voor het begin van het jaar: Wil je in februari alvast een validatie doen, terwijl de validatie + template van dat jaar nog niet beschikbaar is in de applicatie SNL2.0 (meestal pas in april)? Dan kun je dat alsnog doen door het template van het voorgaande jaar te hergebruiken. De 'oude' validatie blijft namelijk werken totdat de nieuwe versie is opgeleverd. Zo kun je op tijd checken of er fouten zijn ontstaan. Mochten er in het nieuwe jaar wijzigingen zijn aangebracht in het GLP, dan worden deze nieuwe eisen natuurlijk niet getoetst. Dat kan pas weer vanaf april.
- Zorg ervoor dat je niet pas vlak voor een deadline gaat valideren, het kan veel tijd kosten om erachter te komen waardoor een fout ontstaat.
- De applicatie kent fouten en waarschuwingen. Een fout zorgt ervoor dat je een bestand niet kunt indienen. Je kunt wel indienen met waarschuwingen. Bekijk hiervoor het Gegevensleveringsprotocol Natuurbeheerplan op de website van BIJ12.

3. Tekeninstructies

- Digitaliseer schaal is 1:10.000 (BRT-niveau); Fijnmaziger mag. In ieder geval voor landschapselementen met specifieke tekenregels. We kunnen een lijst met vaste uitzonderingen maken, bijvoorbeeld wateren die geen poel zijn of eilandjes. Eenheden groter dan 1.000m² zijn het streven, kleinere eenheden zijn niet onmogelijk (maar hebben 'een verhaal'). Minimal Mapping Unit (MMU) of KKE: 10mm² is bij een vierkant net iets groter dan een stip (3,16mm bij 3,16mm).

Kleinst karteerbare eenheid (KKE):

Schaal 1 op	1mm =	KKE kaart	KKE werkelijkheid	
100.000	100 m	10 mm ²	100.000 m ²	(100*100)*10
10.000	10 m	10 mm ²	1.000 m ²	(10*10)*10
5.000	5 m	10 mm ²	250 m ²	(5*5)*10

- Richtlijn is om alle vlakken in het NBP groter te laten zijn dan 1.000m², behalve:
 - Als het een landschapselement betreft, of;
 - Als het een grens tussen land en water betreft.
- Structuurvariatie en mozaïeken: inliggende vlakken, van een ander beheertype, die groter zijn dan 1.000m² hoeven niet altijd apart te worden uitgekarteerd, wanneer zij tezamen minder dan 20% van de oppervlakte van het hoofdtype beslaan (bijvoorbeeld bosschages op heide, of kleine heides in bosgebieden). Let op: niet-natuurlijke elementen (bebouwing, verhardingen, etc.) tellen niet als structuurvariatie/mozaïek van beheertypen.
- Onverharde wegen/paden en verharde fiets- en voetpaden maken in principe onderdeel uit van het beheertype (zie ook tekenregels wegen en paden).
- Sloten smaller dan 4m zijn onderdeel van het beheertype, breder dan 4m worden als water ingetekend, bijvoorbeeld als N04.02
- Basisregistraties zoals BGT, BRT en BRK dienen als basis. Dit kan worden aangevuld door AHN, luchtfoto en ingewonnen data (inrichtingsbestek, vegetatiekarteringen, etc.). De begrenzingen van objecten in de BRT of BGT of Top10NL of luchtfoto of BRK dienen als basis. Verder kunnen hier ook de overige basiskaarten voor gebruikt (definieer basiskaart (bv ook AHN)).
- Niet altijd vormen de topografische objecten uit de BGT of TOP10NL ook de daadwerkelijke buitengrens van een natuurbeheertype. Zo kunnen deze soms ook worden bepaald aan de hand van informatie uit de kadastrale (BRK) kaart. In het geval van recent gerealiseerde inrichtingsprojecten kan worden gekozen voor het gebruik van actuele luchtfoto's, satellietbeelden of aangeleverde inrichtingstekeningen voor het bepalen van de juiste begrenzing.
- Niet natuur: Dat wat we als 'niet-natuur' beschouwen verschilt niet veel tussen NBP, NNN en N2000. De locatie die niet worden beschouwd als natuur zijn: gebouwen, erven, tuinen, verhardingen, wegen en spoorlijnen. Het NBP hangt ook samen met het NNN. Niet alleen bij SVNL ook bij NNN-realiseratie speelt de BRK een belangrijke rol: vestigen van een Kwalitatieve Verplichting (KV) op kadastrale percelen. Om de 'niet natuurlijke' elementen te kunnen selecteren kan gebruik gemaakt worden van de Basisregistraties die in eerdere tekst

genoemd zijn.

- Topografische wegtypen 'onverhard' of 'onbekend', met een breedte < 4 meter maken onderdeel uit van een natuurbeheertype.
- Gebouwen: tenminste de panden uit de BGT/BRT die ook verblijfsobject zijn in de BAG.
- Erven en tuinen: hier vallen onder andere locaties met bestemming 'wonen' en 'tuinen' in, eventueel ook andere bestemmingen. BGT-erven zijn vaak ruimer dan 'in onmiddellijke nabijheid van het gebouw' deze kunnen in combinatie van BRT-onbegroeid terrein gebruikt worden om tot het juiste vlak te komen.
- Wegen en verhardingen: in basisregistraties vermeld als kunstmatig verharde wegen en oppervlaktes (dus in selectie niet onverhard).
Wegen: voor gemotoriseerd verkeer, inclusief de daarbij behorende bermen en zijkanalen (dus in selectie niet fiets- en voetpaden).
- Zogenaamde 'harde topografie' (topografische objecten wegen verhard, half verhard, spoorwegen, parkeerplaatsen) maken geen deel uit van een beheertype. Uit- zondering hierop vormt het beheertype L01.07 Laan; (half-) verharde wegen vormen een integraal onderdeel van dit type. Erven die een zichtbaar begreind deel zijn in de topografische begrenzing en waar geen beheertype van toepassing is, mogen niet worden opgenomen. Een alleenstaand gebouw in bosgebied wordt niet als erf begreind.
- Buitengrenzen NBP: Er zijn meerdere geldige vertrekpunten voor het bepalen van de buitengrens van een natuurgebied. Vanwege de sterke samenhang met regelingen onderling en met andere beleidsvelden moeten er tekenregels/tekensuggesties komen voor de overgangen (1) van natuur naar agrarische percelen en (2) van natuur naar bebouwd gebied. Vuistregel: buitengrens NNN bij voorkeur op BRK-grens, tenzij het om exclavering van 'niet-natuur' gaat of wanneer het om substantiële delen van (grote) kadastrale percelen gaat.
- Niet elke basisregistratie is geschikt voor elk doel tijdens het vormen van de vlakken van het NBP. Zo zijn er o.a. verschillen tussen BGT en BRT. Beide zijn geschikt, maar hebben een ander uitgangspunt. BGT en BRT zijn beide een schaal van 1:10.000. BGT is gemaakt om detail aan te brengen, BRT heeft ook wat keuzes in zich waarbij 'BGT-elementen' worden gebundeld. BRT heeft hartlijnen van wegen, BGT weer niet. BGT heeft watergangen van alle breedtes, BRT-watergangen <6m zijn lijnen, daarboven worden het pas vlakken. Kijk dus altijd goed welke het beste past bij de toepassing die je zoekt.

Intekeninstructies GIS

Afbakening Index Natuur & Landschap

Code beheertype/ beheerpakket	Naam beheertype	Eenheid	Intekening op kaart	Omvang	Breedte	Lengte
N01.01 t/m N17.06	alle natuur-beheertypen	hectare	Vlak	-	-	-
L01.01	Poel en klein historisch water	stuks	Vlak	max. 0,5ha		
L01.02	Houtwal en houtsingel	hectare	Vlak, vrij liggend		max. 20 m	min. 25 m
L01.03	Elzensingel	100 meter	Lijnvormig vlak, vrij liggend		standaard 1 m	min. 25 m
L01.05	Knip- of scheerheg jaarlijkse cyclus	100 meter	Lijnvormig vlak, vrij liggend		standaard 1 m	min. 25 m
L01.06	Struweelhaag	100 meter	Lijnvormig vlak, vrij liggend		standaard 3 m	min. 25 m
L01.07	Laan	100 meter Hectare tarief is lengte tarief maal 10	Lijnvormig vlak 1x10 meter als de inliggende weg van dezelfde eigenaar is 2x 5 meter als de inliggende weg van een andere eigenaar is Dubbele lanen zijn opgeteld 20 m en driedubbele lanen 30 m, etc.		Opgeteld 10 m (Voor enkelvoudige lanen)	min. 50 m
L01.08	Knotboom	Per stuk*	lijnvormig vlak, vrij liggend		standaard 1 m	
L01.09	Hoogstam- boomgaard	hectare	Vlak	Mini-maal 10 fruit-bomen		
L01.16	Bossingel	hectare	lijnvormig vlak, vrij liggend	min. 0,01ha	min. 2 m - max. 20 m	
L02.01	Fortterrein	hectare	vlak			
L02.02	Historisch bouwwerk en erf	hectare	vlak			
L02.03	Historische tuin	hectare	vlak			

L03.01	Aardwerk en Groeve	hectare	vlak			
L04.01	Wandelpad over boeren- land	hectare	vlak		max. 3 m	

* Aantallen worden door de aanvragende partij doorgegeven in de bijlage bij de aanvraag. Wanneer dit aantal niet bekend is kan deze worden bepaald door te rekenen met 1 boom per 10 meter van de ingetekende vlakken

Voor meer informatie over het beheertypen, tarieven en de applicatie SNL2.0 kun je de volgende bronnen raadplegen op de website van BIJ12:

- Index Natuur en Landschap. Hier vind je ook de informatiebladen over de natuurtypen en landschapstypen:

<https://www.bij12.nl/onderwerp/natuursubsidies/index-natuur-en-landschap/>

<https://www.bij12.nl/onderwerp/natuursubsidies/index-natuur-en-landschap/natuurtypen/>

- Tarieven en Standaardkostprijzen (SKP's):

<https://www.bij12.nl/onderwerp/natuursubsidies/snl/inhoud/tarieven-en-standaardkostprijzen/>

- Applicatie SNL2.0:

https://atlas.bij12.nl/WebView/index.html?viewer=SNL_applicatie

Handige praktijktips

- L01.01 - ruimtelijke selectie van de BGT-wateren o.b.v. de huidige ligging van de poelen – verschillen wegwerken met eventueel naburige beheertypen.
- L01.03/05/06/07 - Centerline maken van huidig element. De 0,5m bufferen (square cap), verschillen wegwerken met eventueel naburige beheertypen. Ook: nalopen op kadastrale inpassing. Bij conflicten: eenzijdig 1m bufferen in richting van aanvrager vanaf BRK-grens. Uitzondering: gedeelde elementen.
- L01.07 - door met vast breedte (10M of 2x5m) te werken is subsidiëring op oppervlakte mogelijk. Het tarief dient dan x10 gedaan te worden, om op hectares uit te komen.
- L01.07 - onverhard inliggend wegdeel (wel onderdeel van NBP): BRT-wegen hartlijn 5m bufferen (square cap). Verschillen waar oude en nieuwe laan elkaar niet overlappen wegwerken.
- L01.07 - verhard inliggend wegdeel (geen onderdeel van NBP): BRT-wegdeel 5m bufferen (square cap). Verschillen waar oude en nieuwe laan elkaar niet overlappen wegwerken.
- N04.02 - Vertrekpunt BGT want bronhouders zijn de waterschappen. Sloten breder dan 4m vallen hier ook onder N04.02. BGT-wateren binnen NBP selecteren – centerline maken van die vlakken – centerlines 2m bufferen – BGT-wateren uit centerline-buffer verwijderen – resultaat geeft beeld van te smalle sloten (buffer overschrijdt breedte van de sloot) die niet toegevoegd hoeven worden.
- N17.04: bronnen met de historische ligging van eendenkooien, ook die verdwenen zijn of niet meer in gebruik zijn nalopen.
www.eendenkooien.nl

Discussiepunten voor de toekomst

Rondom het intekenen van het NBP is er altijd voortschrijdend inzicht. Voor een volgende versie van de praktijkhandleiding zijn er meerdere onderwerpen die verdere discussie nodig hebben. Zo zijn er bijvoorbeeld de volgende punten:

- Wat is vrij liggend? Er is nu onduidelijkheid wat dit inhoudt. (Houtige landschapselementen + best practice benoemen, let op ander beheer en ander type + natuurwaarde) Lange zijde, korte zijde.
- Spoorwegen: talud wanneer wel of niet meerekenen?